

Dejan Milutinović – POETIKA DETEKTIVIKE - recenzija

Rukopis dr Dejana Milutinovića *Poetika detektivike* ima 572 strane (pdf) od čega su 24 strane popis izvora i literature. Studija se sastoji od uvoda i tri velike celine: „Pojam detektivike,” „Pojave detektivike,” „Šta je to detektivski žanr”. Peti deo je već pomenuta lista referenci (od 594 odrednice).

U „Pojmu detektivike” autor prikazuje definicije detektivskog žanra sistematizujući ih na sintaksičke, semantičke i pragmatičke. Sintaksička poimanja podeljena su u tri faze: početka (20. i 30. godine XX veka), formalističko-strikturalistička i poststrukturalističko-naratološka. Na taj način ostvaruje se pregled definicija žanra zasnovanih na zapletu, enigmi, tajni, rešenju, zločinu, odnosno diskursu i tekstu. Semantičke definicije obuhvataju one koje počivaju na estetskim shemama, intelektualnim, tematskim, moralnim, psihološkim, mitološkim i epistemološkim osnovama. Pragmatika poimanja žanra vezana je za popularnost detektivike, njen odnos prema kulturi, društveno-nacionalnom, klasno-ideološkom i rodnom kontekstu. Iako je korpus vezan za anglofono i rusko jezičko područje, ne zanemaruju se ni drugi izvori. Posebno treba istaći osvrt na poetiku ovog žanra sa prostora bivše Jugoslavije što predstavlja njihovo prvo celovito kritičko sagledavanje.

U drugom delu prikazuje se istorija, „pojave” detektivike. Zastupajući tezu o kontinuitetu i modifikaciji književnih (kulturoloških) artefakta, Milutinović kreće od primordijalnih oblika – priča o lovu, stare kineske i bliskoistočne književnosti, srednjovekovnih zbornika, i ukazuje na prototipove iz kojih se oformio detektivski žanr. Građa koja se analizira zaista je impozantna i uveliko prevazilazi žanrovske okvire, te je značajna i kao poetički i kulturološki pregled. Centralni deo „Pojava detektivike” bavi se analizom tri škole (podžanra), klasičnom, hard-boiled i metadetektivskom školom, odnosno prelaznim oblicima, kao što su policijske procedure (detektivika naravi) i Borhesove priče. Svaka od navedenih škola prikazana je kroz analizu tekstova najznačajnijih i najpoznatijih autora (A. K. Dojl, G. K. Česterton, A. Kristi, D. Hemet, R. Čendler, Ž. Simenon, P. Oster, B. Akunjin...). Sem toga, ukazuje se kako na prepoznatljive žanrovske karakteristike, tako i na novine koji autori, odnosno škole donose. Jako je bitno i povezivanje sa širim, ne samo književnim, kontekstom – kulturnim, ekonomskim, političkim, ideološkim karakterističnim za svaki predstavljeni period (od XVIII do XXI veka).

U završnom poglavlju („Umesto zaključka”) iz niza istorijskih pojava koje se povezuju ili određuju kao detektivski žanr izdvajaju se one osobine koje se u različitim varijacijama i modifikacijama najmanje menjaju, tj. čuvaju svoje prepoznatljive, dominantne osobine. Po Milutinoviću to su: akter koji ima funkciju detektiva, misterija, trag, plauzibilni hronotop, metatropičnost diskursa, autorefleksivnost, znati-želja.

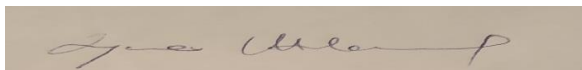
Rukopis Dejana Milutinovića *Poetika detektivike* predstavlja izuzetan doprinos poetološkim proučavanjima detektivskog žanra. No, monografija svojim opsegom, u dijahronijskom – od priča o

lovu do XXI veka, odnosno dijatopijskom – književnost Evrope, Azije, Severne i Južne Amerike i Afrike – smislu uveliko prevazilazi okvire studija žanra i predstavlja analizu ne samo literarnih već i kulturoloških paradigma. Stoga će tekst Dejana Milutinovića biti dragocen i zanimljiv kako akademskoj zajednici, tako i običnim čitaocima, podjednako onima koji preferiraju teorijsko-kritičke spise kao i pasioniranim čitaocima detektivike. Svaka preporuka za objavljivanje!

Kragujevac,

dr Dušan Živković, redovni profesor

16 . 3. 2022.

A rectangular box containing a handwritten signature in dark ink, which appears to be 'Dušan Živković'.